

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

В.А. ПРЕДБОРСЬКИЙ,
д.е.н., професор, Національна академія внутрішніх справ

Протиріччя незавершеної модернізації як причина системно-історичних деформацій у ланці влада – суспільство

У статті розглядаються причини накопичення кризових явищ у ланці влада – суспільство вітчизняного суспільства як прояв протиріч модернізаційних процесів.

Ключові слова: незавершена модернізація, паразитарний елітний сектор, асинхронне, асиметричне розширене відтворення, архаїзація, міжсекторний розлам.

В.А. ПРЕДБОРСКИЙ,
д.э.н., профессор, Национальная академия внутренних дел

Противоречия незавершенной модернизации как причина системно-исторических деформаций в звене власть – общество

В статье рассматриваются причины накопления кризисных явлений в звене власть – общество отечественного общества как проявление противоречий модернизационных процессов.

Ключевые слова: незавершенная модернизация, паразитарный элитный сектор, асинхронное, ассиметричное расширенное воспроизводство, архаизация, межсекторный разлом.

V. PREDBORSKIJ,
doctor of Economics, professor, National Academy of Internal Affairs

Contradictions of unfinished modernization as the causes of system-historical strain in the link power-company

This article discusses the causes of the crisis in the accumulation of power-society link the national society as a manifestation of the contradictions of modernization processes.

Keywords: incomplete modernization, parasitic elite sector, asynchronous, asymmetrical extended reproduction, archaism, intersectoral fault.

Постановка проблеми. Ринкова реформація вітчизняних соціально-економічних процесів супроводжується проявами численних іманентних кризових протиріч, серед яких одне з головних місць належить феномену фундаментального протиріччя влада-суспільство. Процеси кризового тиску на пересічного громадянина, його соціально-економічне положення захопили не тільки економічні, але й інші суспільні процеси, перетворивши їх на систему модифікованого механізму квазімодернізації. У зв'язку з цим реформування у будь-якій сфері життя та діяльності (політичній, соціальній, економічній, організаційній, правовій) у сучасному вітчизня-

ному суспільстві зв'язано з урахуванням цієї кризової складової суспільних процесів та необхідності їх обмеження, а краще – зміни моделі модернізації.

Після десятиріч прискореного розвитку кризових процесів і провалу несистемних зусиль держави щодо їх обмеження та подолання стає зрозумілим, що загроза кризової пастки найтіснішим чином пов'язана із самою проблемою ефективності державного реформування на засадах вестернізації чи залежності від іншого зовнішнього тиску, його девіації в бік від фундаментальних закономірностей ефективної трансформації економічної структури українського суспільства, наявно-

ті механізмів тіньового гальмування та архаїзації цього розвитку, маргіналізації всієї соціально-економічної структури, які не враховуються державою та не адаптуються офіційними суспільними регуляторами. Сама структура кризових процесів є розгалуженою, диференційованою, синергетичною, в ній передусім найбільшу загрозу становлять сектори, що, своєю чергою, є активними генераторами вторинних кризових процесів, зокрема протиріччя влада-суспільство. Суспільство намагається адаптуватися до викликів цілої системи трансформаційних загроз модернізації, але досягнувши певної критичної її маси, соціум починає вибудовувати систему спротиву. Опір його набуває різноманітних макросоціальних девіантних форм, серед яких чи не найзагрозливішими є кризові – тіньові, пов'язані з масовою дезадаптацією, дезінтеграцією, десоціалізацією, криміналізацією тощо.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Наукові розробки у сфері пошуку причин системного гальмування суспільних реформ, формування ефективної антикризової політики, причин протиріччя у системі влада-суспільство знайшли відображення у роботах таких українських вчених як: О. Алимов, Ю. Бажал, В. Беседін, В. Бодров, В. Бородюк, З. Варналій, О. Власюк, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Гриценко, В. Грушко, А. Даниленко, М. Денисенко, М. Долішній, М. Ермошенко, Я. Жаліло, І. Жилияєв, В. Кузьменко, І. Лукинов, Ю. Макогон, І. Малий, Б. Малицький, С. Мочерний, В. Ніколаєв, Б. Панасюк, Ю. Пахомов, Д. Стеченко, А. Сухоруков, В. Соловийов, О. Терещенко, В. Федоренко, А. Філіпенко, Г. Ялович та ін. Проблема впливу антикризової політики на процеси циклічності економічного розвитку присвячені роботи зарубіжних учених: А. Акаєва, М. Артиса, Р. Грінберга, А. Грінспена, Л. Крініна, Ф. Кідланда, С. Классенса, П. Кругмана, А. Медісона, У. Уайт, М. Шимаї, В. Полтеровича, Е. Прескота, Дж. Сапіра, Дж. Стігліца та Ю. Яковця.

Однак поряд із наявністю вагомих наукових праць, нові тенденції, специфічні особливості та унікальні за природою походження сучасні кризові явища, засвідчили наявність ряду невіршених проблем теорії, методології і практики антикризового регулювання проведення системних суспільних реформ модернізації. Це стосується, по-перше, теоретичного обґрунтування та вибору ефективної моделі антикризового реформування, існує потреба у подальшому їх системному вивченні.

Метою статті є подальше дослідження особливостей та протиріччя вітчизняного суспільного реформування, форм активізації громадянського суспільства та підвищення ефективності дій держави в умовах кризового стискання.

Виклад основного матеріалу. Історичний аналіз широкого низки вітчизняних суспільних реформацій свідчить про наявність стійкого відтворення суттєвих протилежностей інтересів влади і широких верств населення у виборі способів, вихідних засобів їх проведення. Чергові сподівання на вивільнення потужних національних продуктивних сил, зняття з їх розвитку історичного прокляття щодо системних жорстких обмежень – лишаяються невинуватими, відбувається лише модифікація цих протиріччя, зміна форми протистояння влади та суспільства. Пошук причин наявності закономірностей на обмеження глибини суспільних реформацій обумовлює необхідність дослідження особливостей їх механізмів, відтворення в них потужної системи соціальної деградації.

Модернізація – це об'єктивна циклічна система реформацій, що забезпечують пристосування, підпорядкування (у тій чи іншій формі під зовнішнім управлінням) соціально-економічних організацій залежних країн до домінуючих впливів розвинутих країн (останні триста років – це Захід) з економічними наслідками втрати власної і переходу до залежної циклічності розвитку, що визначається домінуючим циклом. З появою Заходу влада і суспільство незахідних країн опинилися начебто у різних човнах, що плывуть в одному напрямку, але часто з суттєво відмінними цілями, формами руху. Незахідні країни не могли не відчувати своєї відсталості, другорядності, того, що напрям світового розвитку обумовлюється виключно Заходом, як, одночасно, і його привабливість, і створення витоків нових загроз для їх традицій, цінностей існування. Так, концепція прогресу є легітимізацією виключно виклику Заходу та реакцією на його вплив в умовах інтенсифікації світових зв'язків та перетворення історії людства на всесвітню. Інші країни (поза західних), і в першу чергу їх еліти, вже не могли не приймати участь у світових процесах на кшталт квазізахідних, не вестернізуватися, не бути їх активними носіями. Для більшості цих країн комбінація ринкових вестернізованих трансформацій і свідомо чи несвідомо втрата (чи незадіяність) власних традицій чи іншого гомеостазного ґрунту призводить до прогресуючого відставання у екзогенній та ендогенній конкуренції з іншими елітами, ще більшу залежність від більш розвинутих держав, втрату динамізму, неминучу деградацію.

Залежним країнам, які утворюють у сучасних умовах «друге» або «мале» суспільство по відношенню до пануючого західного, притаманний процес незавершеної модернізації. Для неї є характерними відсутність чітких кордонів між сферами діяльності, персоніфікація відносин, недосконалість механізмів контролю насилля та дуалізм норм. Інакше кажучи, трансформація «малого» суспільства у сучасне є процесом незавершеним [1, с. 15–30]. Однак однією з найсуттєвіших ознак суспільства незавершеної модернізації є наявність системних протиріччя між її наслідками, модернізацією елітного та ординарного секторів суспільної організації, владою та суспільством.

Так, процес модернізації економіки залежних країн пов'язаний з проблемою асинхронного розширеного відтворення елементів, що утворюють соціально-економічну структуру цих країн, і у зв'язку з цим – утворенням у ній структурних розривів – «порожнеч» на тому місці, де повинна існувати ізоморфна структура, необхідна для забезпечення збалансованого розвитку суспільства.

На відміну від розвинених країн, де структурні розриви мають внутрішньосекторний характер, а в соціально-економічній структурі присутні всі необхідні для синхронного ізоморфного розвитку елементи, у залежних країнах, що модернізуються, до яких належать країни селянської, общинної цивілізації (у тому числі Україна), відсутній ряд блоків соціально-економічної структури, необхідних для нормального збалансованого розвитку. Це обумовлено самим характером розвитку залежного суспільства, способом модернізації цих країн, яка повинна виконати функцію підтягування рівня суспільних відносин до зміни циклічних етапів модернізації у розвинених країнах. При цьому виникає соціально-технологічний розрив у суспільній системі, сутність якого виявляється в тім, що переривається процес поступового розви-

тку автохтонної суспільної структури, й у саму цю структуру вмонтовуються створені поза нею суспільно-технологічні блоки. Процес відтворення у залежних країнах втрачає характерну для розвинутих країн на всіх етапах руху безперервність та стає віднині можливим лише в умовах обміну частини їх продукту на суспільні засоби з розвинутих країн.

Таким чином, одним із базових атрибутів економічної структури залежних країн є відсутність в ній ряду блоків, необхідних для синхронного розвитку, а звідси і потреба в періодичній модернізації. Критична маса господарських блоків, необхідних для синхронного розвитку, визначається наявністю такої ситуації, коли всі елементи соціально-економічної структури функціонують та підтримують процес розширеного відтворення, не маючи потреби у підтримці ресурсами, що надходять до системи централізованого безеквівалентного перерозподілу. Таку критичну масу господарських блоків С.В. Онищук та М.В. Білоусенко називають цілісною індустріальною структурою (ЦІС) [2, с. 95]. Особливо велике значення в умовах ЦІС має інфраструктура. Якщо за обсягами виробництва валового внутрішнього продукту на душу населення залежні країни відстають від розвинутих у десятки разів, то щодо рівня інфраструктурної щільності – у сотні та тисячі разів.

Якщо у розвинутих країнах за наявності ЦІС структурні розриви виникають тільки всередині економічних блоків, то у залежних країнах вони мають міжблоковий характер, що призводить до глибокої деформації всього відтворювального механізму. Відсутність у соціально-економічній структурі залежних країн ряду необхідних господарських блоків призводить до різкого зниження ефективності функціонування сусідніх блоків, неможливості здійснювати відтворення без широкого використання централізованого позабартісного перерозподілу на їх користь суспільних ресурсів, які вилучаються з інших секторів економічної структури суспільства.

Модернізація вітчизняного соціально-економічного простору формує його у мозаїчну біполярну структуру, де навколо невеликої кількості адміністративно-економічних центрів вестернізованого прогресу функціонує експоларна більшість ординарного середовища, яке за рівнем модернізації суттєво відстає від розвитку модернових центрів. Динаміка модернізації в полюсах біполярної структури відрізняється не лише своїми рівнями, але й особливістю ациклічності, асинхронності, асиметричності і навіть реверсно-архаїчним характером по відношенню як до західних зразків, так і до іншої сторони біполярної структури. Опозиція центр-периферія відрізняється суттєвою модифікацією, ревізійнізмом пристосування під актуальність інтересів тих чи інших прошарків середовища суб'єктів модернізації, у зв'язку з чим остання набуває в цілому для залежних країн характер квазімодернізації.

Архаїзація [3, с. 126–130] (історичне повернення), яке має суттєве значення для розуміння наслідків модернізації, – це процес розвитку у залежних, некапіталістичних країнах під впливом модернізаційного тиску розвинутих країн – явища своєрідної цивілізаційної субдукції не стільки власне модернізаційних порядків, скільки таких псевдомодернізаційних суспільних архаїчних перетворених укладних форм, з якими ці залежні периферійні країни у домодернізаційний період не стикалися чи стикалися лише в обмеженому обсязі. У цих країнах процес модернізації є джерелом утво-

рення величезного обсягу перетворених (тіньових) економічних форм.

Головні й найнебезпечніші прояви архаїзації соціально-економічних структур виявляються у сфері управління як державного (міждержавного, надкраїнового), так і недержавного, у значному загальному зниженні його рівня професіоналізму, розповсюдження кримінальної та напівкримінальної ідеології, антипатріотичних установок, здриництва, хабарництва, посилення в ньому авторитарних, кланових, адміністративних, силових методів керівництва, втраті, зняття чи суттєвого зниження адекватного реаліям соціально-економічних процесів рівня адміністративного контролю над багатьма видами економічних явищ [4, с. 2].

Архаїзацією – тіньовою деградацією адміністративної діяльності – пояснюється й інший болісний для офіційної соціально-економічної структури суспільства процес децентралізації адміністративних функцій, розмивання абсолютної монополії держави на легітимне насилля – створення альтернативних державі центрів влади, насамперед у вигляді організованої злочинності, недержавних військових угруповань [5, с. 26–31].

Накопичення трендів незавершеної модернізації чи архаїзації розподіляються у біполярній структурі наступним чином: в елітних адміністративно-економічних структурах накопичуються гібридизовані модернізаційні тенденції, витoki яких в значній мірі нівелюють, пригнічують системні традиційні цінності вітчизняного суспільства, відриваються від них. Навпаки, ординарне середовище є їх природним акумулятором та сховищем, відтворювачем захисної народно-традиційної реакції на девіаційні процеси в елітній системі щодо квазімодернізаційних трендів.

Стан соціально-економічної структури, при якому відсутність будь-якого блоку, необхідного для структурного розвитку, призводить до неможливості для сусідніх блоків функціонувати без перманентного централізованого позабартісного перерозподілу на їх користь суспільних ресурсів, що вилучаються з інших блоків асинхронно-асиметричної модернізації окремих сегментів, має назву структурного розлому. Останній є якісно новим явищем, яке має суттєві відмінності за наслідками для розвитку тінізаційних процесів від структурного розриву, що притаманний розвинутих, домінуючим країнам.

Ключова роль держсектора в економіці залежних країн визначається відсутністю тут цілісної індустріальної структури, в межах якої тільки й можливе функціонування економічної системи на базі приватної власності та західної моделі ринкового розвитку. Відсутність ряду необхідних для синхронного розвитку господарських блоків і наявність потреби в їх нагальному формуванні перетворює процес мобілізації накопичених державою ресурсів (як своїх, так і залучених) і спрямування їх на розширене відтворення у вигляді інвестицій, прямих державних дотацій чи непрямих субсидій у вирішальний фактор економічного розвитку.

У зв'язку з цим ефективність дій держави, всієї системи державно-владного механізму, ступінь економічної безпеки її управління набуває принципового значення. Поєднання глибокої кризи державного управління, його тінізації та криміналізації зі структурним розломом – суттєвими обсягами участі держави у перерозподільчих процесах – обумовлюють масштабні рівні тінізації.

Таким чином, міжсекторний розлам разом з іншими протиріччями незавершеної модернізації, наприклад, «гібридизацією» влади, призводить до виникнення потужної тінізації економічних процесів, зокрема явищ бюрократизації, розвитку корупції, функціонування елітної економіки [3, с. 150–167].

Елітна економіка – це синергетична форма утворення та розширення структурного розламу, що покладене на підсилення потоку гібридизації (синкретизму) влади і бізнесу. Дослідження конкретної соціально-економічної форми елітного сектора залежить від відповідних функцій історичного етапу розвитку всієї економічної структури суспільства, в яких відбувається модифікація цієї форми.

Елітна суспільна структура – це система відносин господарювання для обмеженого кола осіб, забезпечених олігархічними, політичними відносинами, корупційними та родинними зв'язками з вищими щаблями адміністративної та судової влади, правоохоронних органів, відсутністю економічної, політичної конкуренції у поєднанні з необмеженим доступом до національних ресурсів країни. Форма існування елітного сектора органічно набуває ознак організованих форм девіаційної діяльності, у тому числі злочинної – альтернативних тінювих центрів влади, разом із тінювим силовим забезпеченням. Елітна структура – це закрита сфера суспільства та народного господарства, що монополізована олігархічними структурами, які мають на меті отримання надвисоких доходів за допомогою використання значною мірою спекулятивного фінансового капіталу [6, с. 10]. Існуюча як пануюча тінюва структура елітна економіка утворює відповідно до своїх потреб і тінюву політичну, соціально-економічну інфраструктуру, що зумовлює тінювий режим функціонування рядових суб'єктів господарювання.

Головним видом монополії, яка є системоутворюючим атрибутом для функціонування паразитарного елітного сектора, виступає монополія на експлуатацію адміністративного ресурсу органів державної влади на свою користь.

Існування елітної економіки за межами впливу, регулювання та контролю державної влади, замість цього зрощення її з владою, виведення з-під контролю суспільства перетворює її на наймогутнішу частину сучасної тінювої діяльності – на основний двигун, каталізатор поширення тінізації економічного життя через перекидання фіскального тягаря на плечі ординарної економіки.

Таким чином, процес модернізації, структура соціально-економічного розламу розриває вітчизняний суспільний простір на дві асиметричні основні частини, які мають принципову відмінність в її цілях, способах та наслідках: на владно-елітний та ординарний сектори. Перший виступає як активна (гомеорезна) сторона трансляції модернізаційних тенденцій, які модифікуються і адаптуються до кола актуальних інтересів правлячої еліти (часто під більш-менш помітним тиском зовнішнього управління). Ординарно-суспільний сектор презентує архаїзовану, асиметричну, ациклічну, неформальну сторону суспільної організації при об'єктивному прагненні до активізації принципів збереження, гомеостазу системи (традицій, культурної спадщини, системи цінностей). Це і обумовлює закономірності стійких протиріч між владою та суспільством при проведенні реформ: історично вузькі, деформаційні умови реформування з фатальністю повторюють старі вади їх протиріч: асинхронно-асиметричні вихідні засоби ре-

форм по відношенню до еліти та ординарних кіл, погіршення положення широких верств, покладання тягаря змін на плечі народу. При цьому ці останні природно-іманентні мають захисно-консервативну стратегію реакції на наслідки квазі-модернізації, використовуючи при цьому традиційні (неформальні, тінюві) форми організації опору [3, с. 64–70].

Класичним історичним прикладом, висхідним фундаментом наступних протиріч між владою та суспільством при проведенні модернізації Русі (задовго до сучасних форм вестернізації) був спосіб так званого «хрещення Русі», коли, мабуть, з такою силою вперше ресурс духовного оновлення, піднесення перетворився, здебільшого, на ресурс посилення паразитарної влади. Чи не саме в ті часи закладалася принципова подвійність, лицемірство відносин влади і народу, яке історично розширено відтворюється? Влада стояла біля вітарів і мріяла про створення централізованої держави єдиновладдя – майбутньої імперії, для втілення прагнення до якої концепція насильницького введення християнства ідеально підходила замість концепції язичества. Народ же намагався всіляко зберігати генетичну соціальну спадковість у вигляді звернення до язичницьких традицій. Саме з тих пір вітчизняне суспільство залишається цивілізаційно внутрішньо роз'єднаним: з одного боку, офіційна культура, культура адміністративно-владної еліти, з іншого – народна, переважно святково-побутова [7, с. 29–39].

Наступні етапи історії модернізаційних рухів, протиріччя яких синергетично підсилені перш за все у складі імперій, свідчать про поглиблення відміченого протиріччя (реформи Петра, Катерини, Столипіна, радянські, пострадянські реформи тощо). Особливо глибокі протиріччя між владою і народом визріли у так званий соціалістичний період, за радянської імперії, коли були винищені цілі покоління та соціальні прошарки населення як носіїв народних традицій, винищувалась національна пам'ять та культура.

Пострадянський період теж перенасичений інерцією імперських і неоімперських протиріч, що формують величезний обсяг соціальної деградації, зубожіння, тінізації та криміналізації суспільства.

Усунення фундаментального протиріччя між владою та суспільством в Україні, мінімізації розриву між адекватно-генетичними принципами розвитку суспільства і квазімодернізованими, квазівестернізованими нахилами реформації з боку паразитарної еліти, потребує напруженої цілеспрямованої системної роботи, основним її напрямом щодо ефективної модернізації влади є культивування генетично адекватної вітчизняному суспільству соборної форми організації, функціонування ефективного елітного сектору [3, с. 264–279].

Так, реалізація принципів соборності у реформуванні українського суспільства як адекватної його генетичному корінню форми організації державної влади, зокрема з урахуванням досвіду інших країн селянської цивілізації, має величезне значення для загального підвищення ефективності держави, детінізації економічної структури за рахунок обмеження паразитизму елітного сектора, зниження бюрократичного навантаження на систему державного управління, формування та реалізації системних дій щодо обмеження прояву згубних протиріч трансформації, зокрема між владою та суспільством.

Наявність різкого протиріччя стосовно необхідності забезпечення ефективної держави, якісного прориву, перелому у

функціонуванні державно-адміністративного корпусу суспільства ставлять перед суспільством надзвичайної ваги загальнонаціональне завдання – найскорішого формування нової, патріотично відданої суспільно ефективної еліти. Виховання ефективної еліти – комплексна, надзвичайного значення, ваги та рангу проблема національної безпеки, яка потребує свого нагального розв'язання. Сучасне духовне піднесення суспільства в умовах національно-визвольної боротьби, формування трендів щодо обмеження олігархічних, корупційних навантажень на суспільство як адекватних внутрішніх форм соборності створює для цього необхідні передумови.

Висновки

Залежним країнам, які утворюють у сучасних умовах «друге» або «мале» суспільство по відношенню до пануючої західної, притаманний процес незавершеної модернізації. Для неї є характерними відсутність чітких кордонів між сферами діяльності, персоніфікація відносин, недосконалість механізмів контролю насилля та дуалізм норм. Інакше кажучи, трансформація «малого» суспільства в сучасне є процесом незавершеним. Однією з найсуттєвіших ознак суспільства незавершеної модернізації є наявність системних протиріч між її наслідками, модернізацією елітного та ординарного секторів суспільної організації, владою та суспільством.

Модернізація вітчизняного соціально-економічного простору формує його у мозаїчну біполярну структуру, де навколо невеликої кількості адміністративно-економічних центрів вестернізованого прогресу функціонує експоларна більшість ординарного середовища, яке за рівнем модернізації суттєво відстає від розвитку модернових центрів.

Накопичення трендів незавершеної модернізації чи архаїзації розподіляються у біполярній структурі таким чином: в елітних адміністративно-економічних структурах накопичуються гібридизовані модернізаційні тенденції, витоки яких у значній мірі нівелюють, пригнічують системні традиційні цінності вітчизняного суспільства, відриваються від них. Навпа-

ки, ординарне середовище є їх природним акумулятором та сховищем, відтворювачем захисної народно-традиційної реакції на девіаційні процеси в елітній системі щодо квазімодернізаційних трендів.

Реалізація принципів соборності у реформуванні українського суспільства як адекватної його генетичному корінню форми організації державної влади, зокрема з урахуванням досвіду інших країн селянської цивілізації, має величезне значення для загального підвищення ефективності держави, детінізації економічної структури за рахунок обмеження паразитизму елітного сектора, зниження бюрократичного навантаження на систему державного управління, формування та реалізації системних дій щодо обмеження прояву згубних протиріч трансформації, зокрема між владою та суспільством.

Список використаних джерел

1. Олейник А.Н. Тюремная субкультура в России: от повседневной жизни до государственной власти / А.Н. Олейник. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 418 с.
2. Онищук С.В. Исторические типы общественного всепроизводства: политэкономия мирового исторического процесса / С.В. Онищук, М.В. Белоусенко. – 2-е изд. – Донецк: РИА Дон ГТУ, 1999. – 152 с.
3. Предборський В.А. Теорія тіньової економіки в умовах трансформаційних процесів: [моногр.] / В.А. Предборський. – К.: Задруга, 2014. – 400 с.
4. Армия погибших от фальсификата // Потребитель. – 2004 (30 янв.). – С. 2.
5. Предборський В.А. Развитие тиньового ринку торгівлі людьми як наслідок процесів архаїзації соціально-економічної структури / В.А. Предборський // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. Науково-дослідного економічного ін-ту Мін-ва економіки України. – К., 2010. – Вип. 9. – С. 26–31.
6. Потемкин А. Элитная экономика / А. Потемкин. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 360 с.
7. Сарбучев М. Крещение Руси – благословение или проклятие? / Михаил Сарбучев. – М.: Яуза-пресс, 2013. – 256 с.

УДК 141.7:001.18

В.Е. ШЕДЯКОВ,
к.е.н., доктор соціол. наук, професор, Державний університет телекомунікацій

Використання процесів обміну як чинника стратегічного управління: зростання діапазону можливостей під час розвитку постсучасних тенденцій

Викладаються результати дослідження суспільних трансформацій процесів обміну як неодмінної складової частини відтворення. Акцентуються риси і механізми, що дозволяють його використання для вирішення завдань управління стратегічного рівня.

Ключові слова: обмін, мінова вартість, стратегічне управління.

В.Е. ШЕДЯКОВ,
к.э.н., доктор социол. наук, профессор, Государственный университет телекоммуникаций

Использование процессов обмена как фактора стратегического управления: рост диапазона возможностей во время развития постсовременных тенденций

Излагаются результаты исследования общественных трансформаций процессов обмена как неперменной составляющей воспроизводства. Акцентируются черты и механизмы, позволяющие его использование для решения задач управления стратегического уровня.